

Výtah z knihy: Otče náš – nový výklad

Gerhard Lohfink a jeho bratr Norbert

Autorův přístup k výkladu modlitby Otče náš

Gerhard Lohfink přistupuje k modlitbě Otče náš jako k textu, který si zaslouží pečlivou analýzu jak po stránce formální, tak obsahové. Autor zdůrazňuje, že Otčenáš není univerzální modlitbou pro celý svět, ale **primárně modlitbou Ježíšových učedníků**. Tento základní postřeh prostupuje celým výkladem a mění tradiční chápání této modlitby.

Lohfink využívá **historicko-kritickou metodu**, která zkoumá původní kontext, situaci a záměr modlitby. Zároveň však nepřehlíží liturgickou tradici církve – věnuje pozornost tomu, jak církev Otčenáš chápala a používala v průběhu staletí, například prostřednictvím analýzy embolismu (vsuvky mezi poslední prosbou a doxologií) v eucharistické liturgii.

Klíčové otázky, které autor řeší

1. Proč je Otčenáš tak krátký a přímý?

Autor vysvětluje, že na rozdíl od dlouhých židovských modliteb (např. modlitba osmnácti požehnání s 867 slovy) má Otčenáš pouze 50 slov. Tato stručnost není náhodná – odráží intimitu nové rodiny učedníků, kde se hovoří bez dvorského ceremoniálu, přímo a důvěrně.

2. Proč je to čistě prosebná modlitba?

Lohfink zdůrazňuje, že Otčenáš neobsahuje chvalozpěv (doxologie byla přidána později). Je to **volání o pomoc**, které vyjadřuje nouzi Božího lidu a naléhavost situace příchodu Božího království.

3. Co znamená oslovení "Abba"?

Autor dokládá z Pavlových listů, že původní aramejské oslovení *abba* (otče) bylo pro první křesťany nezapomenutelné. Vyjadřovalo důvěrnost a něhu rodinného vztahu, nikoli dětské žvatlání. Učedníci, kteří opustili své přirozené rodiny, získali nového Otce v nebi.

4. Jaká je původní situace modlitby?

Lohfink věnuje velkou pozornost rekonstrukci životní situace učedníků. Ukazuje, že **prosba o chléb** není obecnou prosbou o jídlo pro celý svět, ale konkrétní prosbou učedníků, kteří putovali po Izraeli bez peněz a zbraní, závislí na pohostinnosti místních sympatizantů. Prosí o "vezdejší" (následující den) chléb – tedy o zajištění jen na jeden den, podobně jako Izrael na poušti sbíral manu.

5. Proč jsou první tři prosby formulovány pasivem?

Autor vysvětluje, že konstrukce "posvěť se jméno tvé" (místo "posvěť své jméno") záměrně ponechává otevřené, kdo je jednajícím subjektem. **Jednat má především Bůh, ale zároveň i učedníci**. Tato dvojznačnost vyjadřuje teologickou pravdu: Bůh se ujímá iniciativy, ale potřebuje lidi, kteří učiní jeho vůli svou vůlí.

První část: Boží záležitosti (prosby 1-3)

- **Posvěť se jméno tvé** – jde o shromáždění a posvěcení Božího lidu, aby Boží jméno bylo ctěno před celým světem
- **Přijď království tvé** – prosba o Boží vládu, nikoli lidskou; o společnost bez násilí a nenávisti
- **Bud' vůle tvá** – prosba o dovršení Božího plánu s dějinami

Lohfink zdůrazňuje, že **nejprve přicházejí na řadu Boží starosti**, teprve pak starosti učedníků. To odpovídá Ježíšovu slovu: "Hledejte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno."

Druhá část: Starosti učedníků (prosby 4-7)

- **Chléb náš vezdejší** – prosba o denní zajištění pro ty, kdo se plně věnují hlásání evangelia; předpokládá solidaritu nové rodiny
- **Odpusť nám naše viny** – podmíněná prosba: můžeme ji vyslovit jen tehdy, když sami odpouštíme
- **Neuved' nás v pokušení** – prosba o ochranu před pokušením zradit své učenictví a odpadnout od víry
- **Zbav nás od zlého** – podle církevní tradice (embolismus) jde o vysvobození od zlých skutečností světa, nikoli primárně od ďábla; o pokoj, který přijde s Kristovým druhým příchodem

Hlavní výpověď knihy

Lohfink ukazuje, že **Otčenáš je riskantní modlitbou**, která chce změnit náš život. Není to pohodlná modlitba pro zajištěné křesťany, ale **volání učedníků**, kteří:

- **Opustili své zabezpečení a důvěřují Bohu jako Otci**
- **Žijí v nové rodině založené na vzájemné solidaritě (agapé)**
- **Dávají přednost Božímu království před vlastními zájmy**
- **Jsou ochotni odpouštět a žít bez násilí**
- **Uvědomují si nebezpečí odpadnutí od víry**

Zároveň je to **modlitba plná důvěry**. Začíná intimním oslovením *abba* a vychází z poznání, že Boží milosrdenství nemá meze a že Boží plán se zdaří.

Autor varuje před zevšedněním Otčenáše. V rané církvi byla tato modlitba předávána (*traditio orationis*) teprve na konci katechumenátu jako vzácný poklad. Dnes ji často používáme mechanicky, aniž bychom chápali její hloubku a radikalitu.

Závěr

Lohfinkův výklad vrací Otčenáši jeho **ostré obrysy**. Ukazuje, že tato modlitba není jen souborem zbožných přání, ale **programem života učedníků**, kteří chtějí být nástrojem Božího království ve světě. Otčenáš nás vede k jádru křesťanské existence a zároveň nám ukazuje, kdo Ježíš skutečně je – uvádí nás do jeho srdce.

Knihy vybízí k tomu, abychom se Otčenáš modlili **pomalou a vědomě**, jako vzácný poklad, který nás neustále zneklidňuje a zároveň naplňuje důvěrou v Boha, jenž je naším milujícím Otcem.